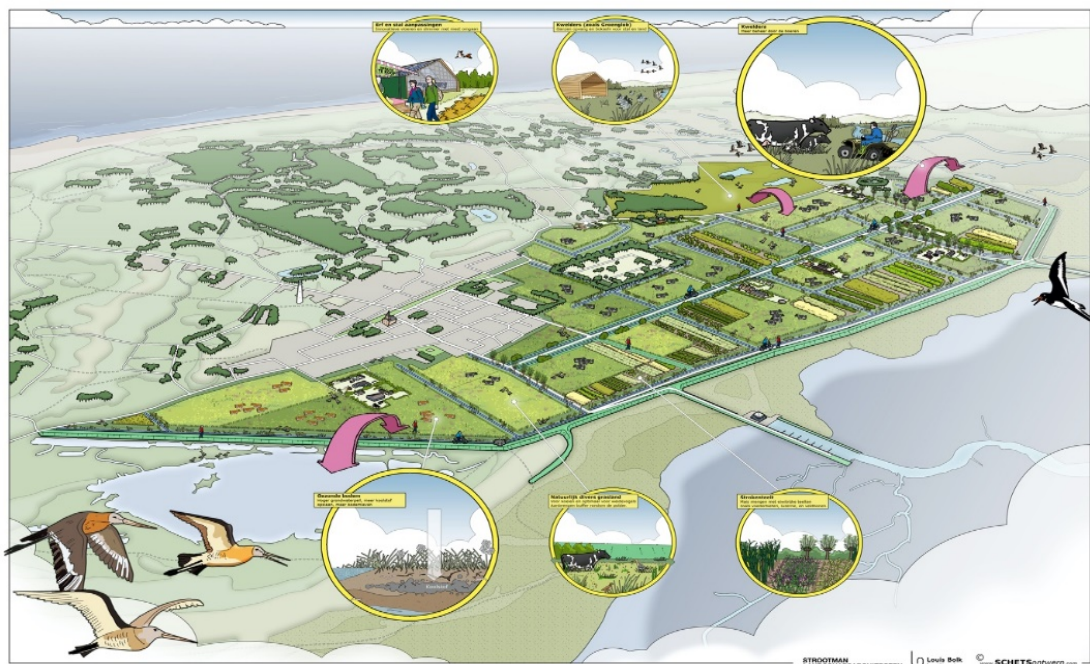


GLB Pilot Biodivers boeren op Schiermonnikoog



Versie: 27-10-2020

Projectplan: Biodivers boeren op Schiermonnikoog

Penvoerder: [REDACTED]

Opgesteld door: boeren op Schiermonnikoog
[REDACTED]

Contactpersoon: pm



Inhoudsopgave

1. Aanvrager.....	3
2. Samenvatting.....	3
3. Het project biodivers boeren op Schiermonnikoog.....	4
4. Doelstelling en resultaten GLB-pilot.....	9
5. Maatregelen	11
6. Vergoedingen.....	13
7. Ruimte voor experimenten en innovatie.....	16
8. Uitvoering en realisatietermijn	18
9. Verantwoording van de maatregelen	19
10. Overige planzaken.....	20
11. Begroting	22
Bijlage 1 Maatregelentabel	23
Bijlage 2: Scorekaart.....	24



1. Aanvrager

De subsidie voor dit project wordt aangevraagd door [redacted] ing
[redacted] e
[redacted] Hier worden de
mogelijkheden van beheer vanuit het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)
toegepast, hoofdzakelijk in open grasland. Daarnaast zijn de polders vanuit de Provincie
Fryslân aangewezen als specifiek foerageergebied voor ganzen.

2. Samenvatting

Dit rapport betreft de onderbouwing voor de aanvraag van een pilot Toekomstbestendige
landbouw in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) op
Schiermonnikoog. Centraal in deze pilot staat het realiseren van een biodiverse landbouw
op het eiland. Hiervoor is het noodzakelijk dat landbouw en natuur samengaan, zoals
treffend verwoord is in het streefbeeld 2030. Dit vraagt om een gebiedsgerichte aanpak
met verschillende opgaven, waarvan stikstofreductie de voornaamste is. De inzet van de
middelen uit de GLB-pilot is vooral gericht op het nemen van stikstofreducerende
maatregelen om de stikstofdepositie op het N2000-gebied Schiermonnikoog (tevens
onderdeel van het Nationaal Park) te reduceren.

Het verminderen van het aantal melkkoeien is hiervoor de belangrijkste en meest
ingrijpende maatregel. Daarnaast wordt binnen de pilot ingezet op ecosysteemdiensten
en het gebruik van reststromen in de landbouw (kringlooplandbouw). Hiermee kan deze
pilot als voorbeeld dienen voor de rest van Nederland.

Primair heeft de GLB-pilot tot doel om de afname van het aantal melkkoeien te
compenseren. Daarnaast gaat het om het financieel ondersteunen van aanvullende
stikstofreducerende maatregelen en groene blauwe diensten.

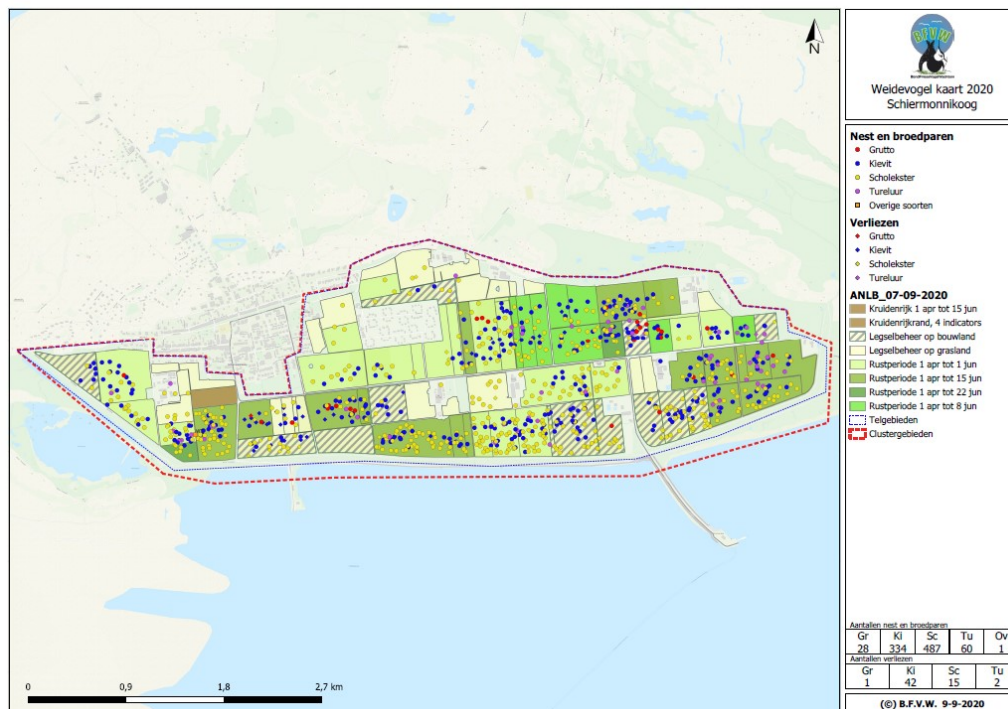
Dit rapport beschrijft de context en maatregelen (stikstofreductie, groenblauwe diensten,
adresseren van de ganzenproblematiek en het gebruik van reststromen), de
vergoedingssystematiek en de relatie met andere sporen en instrumenten om het
streefbeeld voor een biodiverse landbouw op Schiermonnikoog te bereiken



3. Het project biodivers boeren op Schiermonnikoog

3.1. Context, probleemstelling en doel van de pilot

Op Schiermonnikoog staan alle lichten op groen om een ecologisch gezonde, toekomstgerichte landbouw werkelijkheid te laten worden. Het eiland is voor een belangrijk deel in beheer als Nationaal park. De natuurlijke rijkdom is enorm. Te midden van die natuur ligt de Banckspolder, waarin zeven agrarische melkveehouderijbedrijven, in combinatie met recreatie als tweede tak, actief zijn. De polder is daarnaast een thuis voor veel weidevogels (916 nesten/broedparen van de vier hoofdsoorten in 2020), broedend in de bloemrijke graslanden.



Figuur 1: Weidevogelkaart Schiermonnikoog 2020

Bovendien worden jaarlijks zo'n 18.500 ganzen opgevangen. De Provincie Fryslân heeft de Banckspolder aangewezen als foerageergebied voor ganzen. Dit betekent dat ganzen gedood moeten worden in de periode van 1 november tot 1 juni. De melkveehouders laten hiermee zien dat op het eiland natuur en landbouw samen gaan.



Figuur 2: ligging van de Banckspolder temidden van N2000 gebied

Het ecosysteem heeft echter ook te lijden van een overmaat aan stikstof vanuit die landbouw. Met uitzondering van de Banckspolder is vrijwel het hele eiland Natura-2000 gebied. Vanuit het Natura 2000 beheerplan is een stikstofreductie noodzakelijk om de kwetsbare natuurdoelstelling te kunnen halen.

De boeren op Schiermonnikoog hebben de handen ineens geslagen en zijn bereid om, met ondersteuning van andere partijen, afstand te doen van een deel van hun veestapel en aanvullende maatregelen te nemen om de stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied substantieel te verlagen. Tegelijk werken de boeren toe naar een natuurinclusieve landbouw in de polder met een nieuw verdienmodel, namelijk de oprichting van een eigen zuivelcoöperatie om de geproduceerde melk (zoveel mogelijk) te verwerken en te vermarkten op het eiland. Een grote uitdaging voor hen hierin is de toenemende gazedruk.

Om de teruggang in veebezetting financieel mogelijk te maken en de transitieperiode die nodig is om tot een volwaardig nieuw verdienmodel te komen, te overbruggen, wordt binnen deze GLB pilot onderzocht hoe een realistische vergoeding tot stand gebracht kan worden. Gezien de huidige regelgeving voor staatssteun hebben we nu niet het juiste instrumentarium in handen om de transitie mogelijk te maken. Primair heeft de GLB-pilot tot doel om de afname van het aantal melkkoeien te compenseren ter overbrugging van de tijd die nodig om een nieuw verdienmodel te realiseren. Daarnaast gaat het om het financieel ondersteunen van aanvullende stikstofreducerende maatregelen en groene blauwe diensten.



De gedachte achter de GLB pilots is dat de maatregelen die ontwikkeld en getoetst worden binnen de pilots straks hun beslag krijgen in het nieuwe GLB. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn voor de maatregelen op Schiermonnikoog, dan dienen de PAS-gelden van de provincie Fryslân als terugvaloptie.

3.2. Streefbeeld als gezamenlijk perspectief in 2030

In het kader van de Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw¹ is begin dit jaar het streefbeeld 2030 voor Schiermonnikoog opgesteld. Samengevat luidt dit als volgt:

‘Op Schiermonnikoog wordt er gewerkt aan een optimum tussen productie, onderscheidende productkwaliteit, kwaliteit van bodem en leefomgeving en economie. Daarmee is het een mooi voorbeeld van een gebiedsgerichte en vrijwillige aanpak van de stikstofproblematiek en de omslag naar kringlooplandbouw voor andere gebieden in Nederland. Voordelen zijn: een veel lagere stikstofdruk op de nabijgelegen natuur, minder negatieve invloed op het klimaat en meer biodiversiteit en waardering voor de boer.’



Het streven is om in 2030 te komen tot een natuur- en landschapsinclusieve landbouw op het eiland. Het streefbeeld is opgesplitst in een aantal sterk samenhangende onderdelen: de bodem, het erf van de boerderijen, strokenteelt, kruidenrijk grasland, de ganzen en de kwelder, met daarbij twee verbindingzones die van belang zijn.

Naast de reductie van het aantal koeien en bijbehorende stikstofreductie zijn er aanvullende groenblauwe diensten. Dit zijn maatregelen die bijdragen aan deze verschillende aspecten. Hieronder worden deze kort toegelicht.

- **Bodem:** Een gezonde bodem als basis voor landbouw en biodiversiteit, met kwaliteiten als netto koolstofvastlegging, goede waterberging en -doorlaatbaarheid en minder verzilting.
- **Strokenteelt:** Wisselende voedergewassen en meerjarige kruiden voor veevoorziening. Zorgt voor een aantrekkelijk en biodivers landschap en vermindering van de afhankelijkheid van extern veevoeder. Bij een goede inrichting mogelijk verlaging van de ganzendruk.

¹ www.regiodealnatuurinclusievelandbouw.nl



- **Erf:** Toepassen van insecten- en vogelbevorderende maatregelen. Toeristen kunnen daarnaast in woord en beeld kennismaken met de lokale producten en de biodiverse landbouw.
- **Kruidenrijk grasland, de koe en weidevogels:** Kruidenrijk grasland afgestemd op de behoefte van de koe, wellicht in combinatie met de keuze voor een dubbeldoel koe. Wetterskip Fryslân draagt hierin bij door extensief beheer en toepassing van kruidengras op de dijken. De ganzendruk werkt echter belemmerend.
- **Ganzen:** De kwelder aantrekkelijker maken en door ander beheer en inrichting de polder juist onaantrekkelijk maken. In het uiterste geval is verjagen denkbaar.
- **Kwelder:** Extensief beheer door begrazing met jongvee en droge koeien. Toepassing van een ruime overgangszone (gradueel biodivers landschap) van kwelder naar polder.
- **Reststromen:** Het sluiten van kringlopen door gebruik van reststromen, zoals (berm)maaisel, compost en bokashi.

Verbindingszones:

- **Westerplas:** verbinding via water en dijk tussen polder en plas, extensief beheer door inzet van vleesvee in het gebied en schapen op de dijken.
- **Groenglop:** maatregelen als vernatting, en verkalking en begrazing door rundvee. Door hoger waterpeil in de polder, ontstaat kalkrijke kwel in het Groenglop (gebied ten noorden van de polder/binnenduinrand).

3.3. Sporen naar realisatie van het streefbeeld

Langs vier deelsporen (en bijbehorende instrumenten) wordt gewerkt aan de realisatie van het streefbeeld. De vier deelsporen zijn:

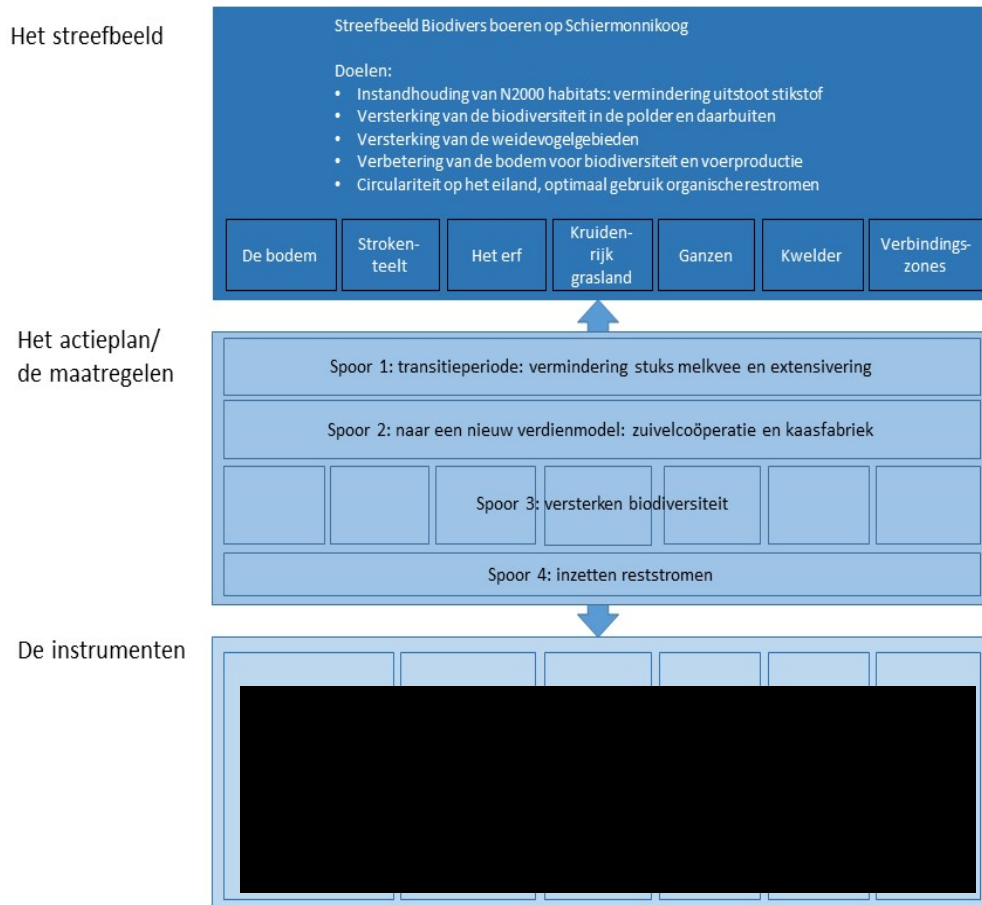
- Transitieperiode: vermindering stuks melkvee en uitstoot stikstof
- Ontwikkelen van een nieuw verdienmodel: oprichten van een zuivelcoöperatie, de bouw van een kaasfabriek en het in de markt zetten van een eigen kaasmerk.
- Versterking van de biodiversiteit door het leveren van groenblauwe diensten.
- Gebruik van reststromen in de agrarische bedrijfsvoering.

De bijbehorende instrumenten, die elkaar aanvullen, voor de realisatie van het streefbeeld en de genoemde sporen zijn:

- de GLB-pilot: financiering stikstofreducerende maatregelen en groenblauwe diensten voor de period [REDACTED]
- inpassing in het reguliere GLB-beleid vanaf [REDACTED]
- de PAS: financiering deel van het zuivelspoor, tevens terugvaloptie als het niet lukt om de maatregelen uit de pilot structureel in het nieuwe GLB te krijgen.
- Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw: opstellen streefbeeld en actieplan, monitoring en maatregelen uit het actieplan
- Inzet vanuit de boeren;
- Inzet vanuit private partners [REDACTED]
- Inzet vanuit andere bronnen: [REDACTED]



In figuur 3 is inzichtelijk gemaakt hoe de deelsporen en instrumenten met elkaar samenhangen.



Figuur 3: Streefbeeld, deelsporen en inzet instrumenten

3.4. Relatie GLB-pilot en andere instrumenten

Een belangrijk instrument om de maatregelen te realiseren is de GLB-pilot. De GLB-pilot met een looptijd van 2 jaar [redacted] richt zich primair op het mogelijk maken van de stikstofreducerende maatregelen (reductie van het stuks melkvee en andere stikstofreducerende maatregelen). Daarnaast maken andere groenblauwe diensten onderdeel uit van de GLB-pilot.

Om de transitieperiode te kunnen overbruggen is ook de inzet van andere instrumenten nodig. Vanuit de exploitatie van de kaasfabriek door de Zuivelcoöperatie Schiermonnikoog wordt uitgegaan van een transitieperiode van vijf jaar (2021-2026). Het streven is na de GLB pilotperiode [redacted] de maatregelen in te passen in het reguliere GLB. Belangrijk voor de boeren is een garantiestelling vanuit de Provincie Fryslân (PAS-middelen) voor de periode [redacted] voor het financieren van de maatregelen uit de GLB-pilot voor het geval deze niet kunnen worden opgenomen in het reguliere GLB-beleid vanaf [redacted].



4. Doelstelling en resultaten GLB-pilot

4.1. Brede doelstelling GLB-pilots

Met de landelijke GLB-pilots Toekomstbestendige landbouw wordt geëxperimenteerd met de toepassing van doelgerichte betalingen ten behoeve van klimaat, de bescherming van natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit en het landschap en hoe dit in het toekomstig GLB kan worden vormgegeven.

De bredere doelstelling van de GLB-pilots is gericht op de nieuwe balans tussen de landbouw en de opgaven die op de landbouw afkomen, zoals klimaatverandering en duurzame energie. Belangrijk hierbij is de inzet van natuurlijke hulpbronnen met behoud van het boerenlandschap en versterking van de biodiversiteit.

Met de uitvoering van de GLB-pilots wordt geëxperimenteerd hoe het toekomstig GLB kan bijdragen aan:

- Een klimaatvriendelijke kringlooplandbouw door het experimenteren met een puntensysteem;
- Het versterken van de GLB-inzet bij een natuurinclusieve ruimtelijke inrichting van het landelijk gebied;
- Het versterken van een toekomstbestendige landbouw, waarbij water (en bodem) de verbindende schakels zijn, uitgaande van de opgaven in het gebied. Het Deltaplan agrarisch waterbeheer speelt hierbij een belangrijke rol.
- Het versterken van kennis en coaching op het boerenfront.

Per 1 november 2020 stelt het ministerie van LNV een nieuwe GLB-pilotregeling open, als aanvulling op de huidige regeling. Met de nieuwe openstelling wordt beoogd met aanvullende thema's te oefenen en een verdiepingsslag te maken op de bestaande pilotthema's. Eén daarvan is een sterkere verbinding met stikstof en N₂₀₀₀. Daarbij kan het gaan om initiatieven waarin verkend wordt hoe verschillende regelingen (beheer, investeringen, kennis, samenwerking, e.d.) gezamenlijk ingezet kunnen worden om de stikstofdepositie op natuurgebieden te verkleinen. De inzet is zowel gericht op het verkennen van de inhoud van de maatregelen als op het proces met boeren in de lead.

4.2. Doelstelling GLB-pilot Biodivers boeren op Schiermonnikoog

De hoofddoelstelling van het project Biodivers boeren op Schiermonnikoog is het realiseren van het streefbeeld 2030 (zie 3.2). Door middel van deze GLB-pilot zal een deel van het streefbeeld gerealiseerd worden.

Binnen de pilot ligt de focus op de volgende doelen:

- Stikstofreductie op het eiland.
- Transitie naar biodivers boeren: de zeven boeren, verenigd in de Vereniging Boerenbelang Schiermonnikoog (VBS), leveren jaarlijks circa 3 miljoen kg melk en leveren diensten op



het gebied van stikstofreductie, biodiversiteit, landschap en borging toeristische aantrekkelijkheid. Dit tegen een reële vergoeding voor de te leveren (groenblauwe) diensten.

- Het ontwikkelen en gebruiken van de scorekaart als methodiek om de groenblauwe diensten die de boeren leveren, te waarderen. Het vaste onderdeel (veereductie) en het vrijwillige onderdeel (aanvullende stikstofreducerende maatregelen en groenblauwe diensten) worden gezamenlijk opgenomen in de scorekaart.
- Het verkennen in hoeverre de inzet van de GLB systematiek een bijdrage kan leveren aan de reductie van stikstofdepositie in N2000 gebieden als voorbeeld voor de rest van Nederland
- Gebiedsproces: een evenwichtige samenwerking tussen de eilander boeren, Vereniging Natuurmonumenten en de overheden (LNV, Provincie Fryslân, Gemeente Schiermonnikoog en Wetterskip Fryslân) gericht op de transitie naar een natuurinclusieve (kringloop)landbouw.

4.3. Beoogde resultaten van de GLB-pilot - output in 2022

Het streefbeeld is gericht op 2030. De transitieperiode² is gericht op eind 2025.

De inzet van de middelen vanuit de GLB-pilot zijn gericht op de periode [REDACTED]

Belangrijke resultaten vanuit de GLB-pilot zijn:

- Forse reductie stikstofdepositie (van ten minste 20% in 2027 ten opzichte van 2016) door:
 - Terugbrengen van het aantal stuks melkvee, van 650 naar maximaal 432 koeien in 2021 (uiterlijk 31/12/2021 gerealiseerd).
 - Extensivering van de agrarische bedrijven (meer ruimte per koe).
 - Uitvoeren aanvullende stikstofreducerende maatregelen en groen blauwe diensten.
- Scorekaart voor stikstofreducerende en overige maatregelen.
- Inzicht in gevolgschade van de opvang van ruim 18.000 ganzen in het voorjaar in relatie tot ambitie biodivers boeren vertaald naar structurele maatregelen.

Experimenteren met maatregelen en de transitie naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering hebben tijd nodig. Dit lukt niet in 2 jaar (duur van de GLB-pilot). Het reduceren van de veestapel op de korte termijn is een grote stap voor de boeren. Met het zetten van deze stap moeten de boeren op Schiermonnikoog de zekerheid hebben dat er een financiële vergoeding tegenover staat om hun bedrijfsvoering te kunnen continueren.

² De transitieperiode duidt op de periode die nodig is om de teruggang in veebezetting financieel mogelijk te maken en tot een volwaardig, nieuw verdienmodel te komen.



5. Maatregelen

Om de doelstelling zoals verwoord in 4.2 te kunnen halen zijn verschillende maatregelen nodig. Binnen de pilot onderscheiden we productieve en niet-productieve maatregelen. De basismaatregel binnen deze GLB-pilot vormt de reductie van de veestapel (vermindering veebezetting). Dit is een vaste maatregel voor elke boer op het eiland. Daarnaast zijn er aanvullende maatregelen in de vorm van andere stikstofreducerende maatregelen en groenblauwe diensten gericht op het realiseren van het streefbeeld 2030. Deze maatregelen zijn vrijwillig en kunnen per boer verschillen.

We onderscheiden drie categorieën maatregelen:

1. Vaste maatregelen: vermindering aantal melkkoeien op het eiland

De basismaatregel voor het verminderen van de stikstofdepositie op het Natura 2000 gebied Schiermonnikoog bestaat uit het reduceren van het aantal stuks melkvee op het eiland. Elke boer zal afstand doen van een vooraf afgesproken aantal melkkoeien. Het aantal melkkoeien waarvan een boer afstand doet, kan per boer verschillen. Dit betreft een vaste maatregel voor iedere boer en vormt de basis van de GLB-pilot.

2. Vrijwillige maatregelen: productieve investeringen

Naast de reductie van vee zijn er aanvullende maatregelen welke op vrijwillige basis genomen kunnen worden, passend bij de boer en zijn bedrijfsvoering. De keuze in maatregelen kan per boer verschillen. Binnen de vrijwillige maatregelen onderscheiden we:

- stikstofreducerende maatregelen
- maatregelen die bijdragen aan andere doelen uit het streefbeeld, zoals biodiversiteit, klimaatadaptatie, water, bodem, lucht.

De stikstofreducerende maatregelen (krimp veestapel) zijn randvoorwaardelijk voor de inzet van middelen vanuit de GLB-pilot.

3. Vrijwillige maatregelen: niet-productieve investeringen

Naast bovengenoemde productieve investeringen zijn binnen de GLB-pilot niet-productieve investeringen mogelijk ten behoeve van de doelen voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, water, bodem, lucht. Ook deze zijn vrijwillig en kunnen per boer verschillen.

Voor niet-productieve investeringen kan gedacht worden aan kennisoverdracht, het stimuleren van de kennisoverdracht en de uitrol van innovaties. Kennisoverdracht met kennisinstellingen maakt hier onderdeel van uit. Het resultaat van de innovatie en kennisoverdracht kunnen input zijn voor de verdere invulling van het ANLb en de eco-regelingen en voor het doen van bedrijfsmatige investeringen.



Het deel samenwerking richt zich op het opzetten van verbanden, zoals de op te zetten zuivelcoöperatie, om invulling te geven aan gebiedsopgaven. Binnen deze samenwerking kunnen kennisoverdracht en investeringen samen komen.

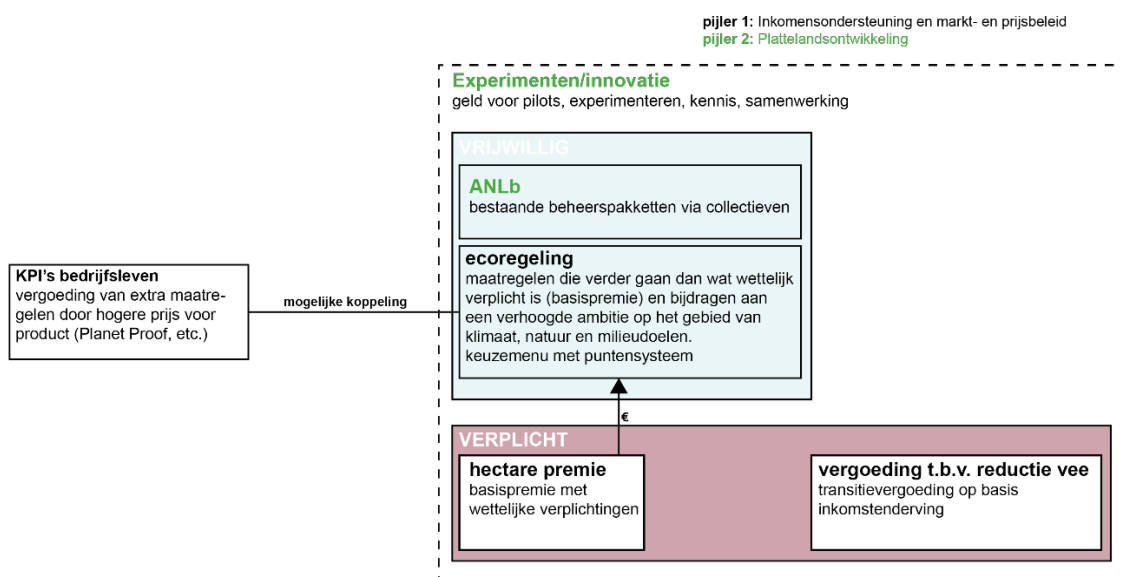
De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 1.



6. Vergoedingen

6.1. Vergoedingssystematiek algemeen

Onderstaande figuur laat de verschillende pijlers zien waar de vergoedingen binnen het GLB vandaan komen. In het geval van Schiermonnikoog zijn daar de al bestaande hectarepremies en de bijkomende vergoeding voor de inkomstenderving i.r.t. het verlagen van de veestapel. De maatregelen gekoppeld aan deze vergoedingen zijn verplicht.



Figuur 4: overzicht vergoedingssystematiek

De vrijwillige maatregelen bestaan uit de bestaande beheerspakketten vanuit het ANLb en de zogenaamde ecoregelingen. Ecoregelingen zijn maatregelen die verder gaan dan de wettelijke verplichtingen uit de hectarepremie en een verhoogde bijdrage hebben aan klimaat-, natuur- en milieudoelen. Deze maatregelen worden beoordeeld aan de hand van een puntensysteem. Het idee is dat er een overzichtelijk keuzemenu ontstaat waaruit de boeren zelf de voor hen geschikte maatregelen kunnen kiezen. Overkoepelend zijn er maatregelen die bijdragen aan het opdoen van kennis en innovatie. Dit valt samen met het ANLb in pijler 2.

6.2. Berekening van de vergoeding voor verminderen veebezetting

De vergoeding voor het reduceren van het aantal stuks vee is gebaseerd op de inkomstenderving in de transitieperiode naar de nieuwe situatie met een hogere opbrengst per liter melk door de productie en verkoop via de zuivelfabriek en -coöperatie.



Dit is dus een transitievergoeding voor de extensivering van de bedrijfsvoering. De vergoeding past binnen de GLB-verordening: criteria voor afbakening en aanwijzing van probleemgebieden. Op Schiermonnikoog geldt een gebiedspecifieke beperking, de lokale conditionaliteit als gevolg van de aanpalende natuur staat een 'normale' bedrijfsvoering in de weg.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van het rekenmodel voor het vaststellen van de reductie van het aantal stuks melkvee, zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Doelstellingen

- Aantal melkkoeien max. 432 (uiterlijk 31-12-2021 gerealiseerd)
- Melkproductie ca. 3 miljoen kg melk (geleidelijke afbouw, uiterlijk 2025 gerealiseerd)

Transitievergoeding

- Ca. € 1,6 miljoen (uitgaande van reductie naar 432 koeien en 3 mln. kg melk melk).
- Vergoeding wordt over 5 jaar uitbetaald.
- Uitbetaling vindt aan begin van ieder jaar plaats, te beginnen in 2021.

Voorwaarden

- De koeien gaan van het eiland ongeacht de bestemming.
- Alle boeren moeten boer kunnen blijven.
- Er worden geen eisen gesteld m.b.t. het houden van jongvee of ander vee, mits de boeren binnen de af te spreken stikstofnorm blijven.
- Er kan geen sprake van zijn dat boeren moeten betalen voor het reduceren van het aantal melkkoeien.
- Geen aanvullende stikstofreducerende maatregelen in het kader van het toekomstig stikstofbeleid.

Vaststelling rekenregels

Concreet worden de volgende drie rekenregels gehanteerd voor de vaststelling van de transitievergoeding (per boer):

1. Vergoeding voor stikstofreductie

Deze pijler kijkt naar de reductie van de aantallen melkkoeien gecombineerd met de stikstofexcretie per koe (hogere productie = hogere excretie). Weging: [REDACTED]

2. Extensiveringsvergoeding

Deze pijler kijkt naar hoeveel m² grond is er meer beschikbaar gekomen per koe als gevolg van de reductie in aantallen dieren. Weging: [REDACTED]

3. Depositie impact

Deze pijler kijkt naar de reductie van stikstof én waar op het eiland deze reductie plaats gaat vinden; dicht bij de natuur of verder van een natuurgebied. Aan de hand van het Aerius model is de depositie impact bepaald. Weging: [REDACTED]



De boeren hebben de weging van de rekenregels gezamenlijk vastgesteld.

6.3. Vaststelling vergoeding vrijwillige maatregelen

De vergoedingen voor de vrijwillige maatregelen zijn uitgewerkt in een scorekaart met een puntensystematiek. Deze is opgenomen in bijlage 2.

Een aantal maatregelen kent gradaties. Dit betekent dat er extra punten of meer vergoeding toegekend wordt voor maatregelen die:

- Een hogere inspanning vragen.
- Urgentie in het gebied adresseren .
- Het prestatieniveau binnen de maatregel vertaalt naar verschillende scoreniveau 's.

Hiervoor is het nodig om per maatregel de verschillende scores te definiëren en op die manier punten toe te kennen.



7. Ruimte voor experimenten en innovatie

Bespreekpunt met de boeren op pm:

Het voorstel van LNV [REDACTED] is om deze maatregelen niet op te nemen in deze GLB-pilot, omdat deze verder afstaan van de wens tot reduceren van stikstof. Met monitoren van ganzenschade (gevolgschade) en een aangepast mestregime leent zich volgens Berkelmans meer voor de regiodeal.

Het voorstel is om dit hoofdstuk te verwijderen.

De boeren op Schiermonnikoog geven aan in hun bedrijfsvoering tegen belemmeringen in wet- en regelgeving aan te lopen. Veel regels zijn gebaseerd op de landelijke situatie en sluiten niet aan bij de specifieke situatie van Schiermonnikoog. Binnen de GLB-pilot willen we de mogelijkheid onderzoeken om te komen tot maatregelen die passend zijn voor de situatie op Schiermonnikoog.

Specifiek gaat het om de volgende belemmeringen en voorgestelde maatregelen:

Bemesting

- In het voorjaar missen de boeren op Schiermonnikoog twee snedes gras als gevolg van:
 - Een latere start van het groeiseizoen door de invloed van het koude zeewater.
 - De forse ganzendruk, jaarlijks worden ruim 18.000 ganzen opgevangen die zich tegoed doen aan het eiwitrijke gras.
 - De toegenomen droogte in de afgelopen jaren.

Dit noodzaakt de boeren tot extra aanvoer van eiwitrijk voer vanaf de vaste wal.

Als gevolg van het warme zeewater in het najaar is er juist wel sprake van een verlenging van het groeiseizoen. Dit verlengde groeiseizoen kan nu niet optimaal benut worden vanwege beperkingen in de mestwetgeving. Wanneer het mogelijk is om de periode voor het uitrijden van drijfmest te verleggen van 15 maart – 1 oktober, kan er op de meeste percelen half oktober nog een eiwitrijke snede gras van het land gehaald worden. Hierdoor hoeft er minder voer van de vaste wal gehaald te worden en neemt de kans toe om aan de grond-gebondenheidsdoelstelling van minimaal 65% eiwit van eigen grond te voldoen.

- Het uitrijden van ruige mest zou in oktober en november nog mogelijk moeten zijn. Hierdoor krijgt de bodem de tijd om de mest om te zetten in nuttige bestanddelen die in het voorjaar de grasgroei bevorderen. Voor ruige mest op het maisland geldt hetzelfde. Door het niet direct onder te werken (wat nu het voorschrift is), versterkt het de bodemkwaliteit waar veel insecten op af komen. Dit is gunstig voor de (jonge) weidevogels die in het voorjaar meer kans hebben om te overleven door voldoende voedselaanbod.

Doorzaaien

- Binnen de regels van het weidevogelbeheer is doorzaaien van akkerranden met kruidenmengsels op percelen met uitgestelde maaidatum (1 april tot 1 juni) niet mogelijk. Door de ganzendruk is inzaaien voor 1 mei of in het najaar geen optie. Met maatwerk is het



mogelijk om vanaf 1 mei de randen van de percelen door te zaaien met een kruidenrijk mengsel. Dit heeft een positief effect op de biodiversiteit.

Ganzenschade en -vergoeding

- De opbrengstderving ANLb wordt in mindering gebracht bij de vergoeding voor het gedogen van ganzen.
- De ganzengedoo-vergoeding is gebaseerd op een taxatie grasgroei na afloop van het opvang seizoen. De boeren op Schiermonnikoog constateren echter dat zij te kampen hebben met gevolgschade waarin de ganzengedoo-vergoeding niet voorziet. Het verdichten van de bodem zorgt voor meer onkruiddruk in de grasmat en lage kwaliteit van de volgende grassnedes. Regelmatig doorzaaien is inmiddels praktijk geworden op Schiermonnikoog en brengt extra kosten met zich mee voor de boeren. Het monitoren van deze gevolgschade (jaar 1) en het vertalen in en uitvoeren van structurele maatregelen (jaar 2) doet recht aan de maatschappelijke dienst die de boeren leveren met het opvangen van de ganzen in het voorjaar.



8. Uitvoering en realisatietermijn

De GLB-pilot is gericht op de periode 2021-2022. Gedurende deze periode gaan de boeren aan de slag met het uitvoeren van de maatregelen (vaste en vrijwillige). Experimenteren met maatregelen en de transitie naar een natuurinclusieve bedrijfsvoering hebben echter tijd nodig. Dit lukt niet in twee jaar (duur van de pilot). Het reduceren van de veestapel op de korte termijn is een grote stap voor de boeren. Met het zetten van deze stap moeten de boeren op Schiermonnikoog de zekerheid hebben dat er een financiële vergoeding tegenover staat om hun bedrijfsvoering te kunnen continueren. Het streven is om na de GLB-pilotperiode [REDACTED] de maatregelen in te passen in het reguliere GLB. Belangrijk voor de boeren is een garantiestelling vanuit de provincie Fryslân voor de periode [REDACTED] voor het financieren van de maatregelen uit de GLB-pilot voor het geval deze niet kunnen worden opgenomen in het reguliere GLB-beleid vanaf 2023. Parallel aan de besluitvorming over de GLB-pilot worden daarom afspraken met de provincie Fryslân over de inzet van PAS-middelen voor de transitie, de oprichting van de kaasfabriek en de vergoeding voor groene diensten, zodat de continuïteit ook na 2022 geborgd is.



9. Verantwoording van de maatregelen

Het verantwoorden van de inzet van maatregelen vanuit de GLB-pilot en de directe resultaten (output) daarvan richting RVO en het ministerie van LNV vormen belangrijke onderdelen van deze pilot. ██████████ voorziet hierin twee momenten:

En voortgangs (of tussen-) rapportage na afloop van jaar 1 van de pilot, eind 2021

Een eindrapportage na afloop van jaar 2, eind 2022

Het organiseren van evaluatiemomenten met de boeren op Schiermonnikoog vormen belangrijke momenten om input op te halen voor de rapportages.



10. Overige planzaken

10.1. Communicatie

Het project op Schiermonnikoog kent veel belangstelling. Ontwikkelingen, voortgang en opgedane kennis en ervaringen worden via diverse sporen verspreid. Op dit moment vindt de communicatie plaats via het Breed Overleg, voortgangsberichten en informatie via de webstie. Voor het gehele project 'Biodivers boeren op Schiermonnikoog' zal een communicatieplan opgesteld worden (Regiodeal NIL), waarin deze GLB-pilot integraal opgenomen wordt. Naast de voortgang van de uitvoering en het communiceren van resultaten van maatregelen zal de communicatie zich ook gaan richten op de vermarkting van de eigen geproduceerde zuivel, gekoppeld aan het streven naar meer biodiversiteit. In het communicatieplan worden de communicatiemiddelen en -momenten afgestemd op de communicatiedoelen en doelgroepen.

Er kan specifiek gecommuniceerd worden over de resultaten van de GLB-pilot in de vorm van nieuwsbrieven. Hiervoor is een klein budget opgenomen in de begroting.

Specifieke aandacht heeft het delen van de resultaten met de overige pilots. De resultaten van het project worden in gebracht in het landelijke koepelproject waarin de resultaten van de afzonderlijke pilots bijeen worden gebracht en met elkaar worden besproken om van daaruit te komen tot een gezamenlijk advies over de inhoudelijke en instrumentele invulling van het toekomstig GLB.

De interne communicatie binnen de deelnemende collectieven zal via de bestaande communicatiekanalen van de collectieven worden vormgegeven.

10.2. Rapportage

Over de resultaten van deze pilot zal op een aantal, vooraf afgesproken momenten aan het ministerie van LNV en RVO gerapporteerd worden.

Aan het einde van de pilot wordt een eindrapportage opgemaakt waarin alle resultaten gebundeld in en in samenhang worden gepresenteerd.

10.3. Risico's en randvoorwaarden

Het belangrijke risico van het project Biodivers boeren is dat een van de boeren besluit om af te zien van het reduceren van zijn veestapel. Dit brengt de afname van stikstofdepositie in gevaar.

Om dit te voorkomen gelden er een aantal randvoorwaarden:

- Garantstelling vanuit de provincie Fryslân voor de periode [REDACTED] voor het financieren van de maatregelen uit de GLB-pilot voor het geval deze niet kunnen worden opgenomen in het reguliere GLB-beleid van [REDACTED]



- Goedkeuring van het projectplan voor de GLB-pilot door het ministerie van LNV vóór 1 januari 2021.
- Vertrouwen tussen de boeren, de overheden en de adviseurs om gezamenlijk toe te werken naar het streefbeeld.
- Onderling vertrouwen tussen de boeren. Dit betekent elkaar af en toe wat gunnen. Want hoe je het ook wendt of keert, de boeren hebben elkaar vroeg of laat altijd weer nodig.



11. Begroting

Pm, op basis van organisatiekosten en kosten maatregelen



Bijlage 1 Maatregelentabel





Bijlage 2: Scorekaart

